



H A B O B Y G D
TIDSKRIFT
FÖR
SLÄKT OCH HEMBYGDSFORSKNING

Årg. 13

Nr 1

1995



VÄTTNET, SOLDATTORP SLÄTTHULTS ROTE, SKARABORGS REGEMENTE, VARTOFTA KOMPANI,
NUMMER 555.

HABOBYGDEN, MEDLEMTIDNING FÖR HABO SLÄKTFORSKARFÖRENING OCH
HABO-GUSTAV ADOLFS HEMBYGDSFÖRENING.

REDAKTIONSKOMMITTE: INGEMAR KYRKERYD TEL. 036-406 65, ARNE OCH INGA
WULFF TEL. 036-401-88, FOLKE OCH MONICA EKERED TEL. 036-12 20 52.

Ordföranden

har ordet



Bästa läsare!

En sån lång november vi haft! Höstvädret började i oktober och har fortsatt fram till nu, några dagar före påsk. Hur det blir i fortsättningen, får vi se, men vid fullmåne brukar vädret slå om. Vi får hoppas, att det på påskaftonen slår om till verkligt vårväder. Då är det fullmåne, påskens måne. Jag tycker så synd om våra flyttfåglar. De kanske vänder söderut, för de måste väl tro, att det är november. Hur skall sommaren bli? Skall vi få en lika varm sommar som i fjol? Vårt kära skatpar, som byggde sitt bo högt i ett körsbärsträd i fjol, har i år byggt ett nytt i samma träd och på samma höjd, bara någon meter från fjolårets. Skall bli intressant att se, om skatorna har förmåga att förutse vädret.

I släktforskarföreningen har "klimatet" varit det bästa. Vi har haft en bra verksamhet.

På vårt årsmöte den 30 januari blev styrelsen omvald med ett undantag. Vår sekreterare, Bernt Blank, lämnade styrelsen på grund av utlandstjänst. I hans ställe valdes Eva Törnblom, känd av Haboborna, som besökt biblioteket. Ägaren till Gunillaberg Bo Ehrner, berättade om sin företrädare Johan Printz, som bl.a. var guvernör i Nya Sverige och landshövding i Jönköping under 1600-talet. Bo Ehrners berättelse var fantastisk intressant, och det var "knäpp tyst" under hans anförande. Vi tackar på det varmaste för vad vi fick ta del av.

Tisdagen den 21 februari firade föreningen sitt 10-årsjubileum på Furusjö pensionat. Det var på dagen exakt 10 år sedan föreningen bildades och på samma plats. Mullsjöföreningen var inbjuden. Vi hade en verkligt trevlig och gemytlig kväll med tillbakablickar på de gångna åren.

Lördagen den 20 maj ordnar vi tillsammans med hembygdsföreningen gökotta. I vår förra tidning står det den 21 maj,

men vi har bytt dag för att inte kollidera med en annan sammankomst. Vi hoppas och tror, att denna gökotta skall bli intressant och rolig. Vi skall besöka ett gammalt torpställe. Vägen dit är inte "asfalterad", så tag lämpliga skor, och glöm inte kaffekorgen!

Om höstens program kan ni läsa på denna tidnings sista sida. Vi hoppas, att våra träffar skall bli intressanta och givande.

Föreningen har också medverkat och tagit initiativet till en skrift om förre kyrkoherden i Habo, Efraim Rang. Olle Hultberg har varit den som sammanställt skriften. Rune Ekre har också medverkat. Vi tackar dem för det fina arbete de nedlagt. Denna skrift finns att köpa hos föreningen.

I samband med presentationen av skriften, som ägde rum i Sockenstugan, visades en förnämlig konstsamling av Hedvig Rang, maka till Efraim Rang. Över 80 tavlor visades och rönt berättigat intresse och uppskattning av alla de som bevistade utställningen. Vi tackar barnbarnen till makarna Rang och andra som ställt sina tavlor till förfogande. Habo församling erhöll vid utställningen två förnämliga tavlor i gåva från två av barnbarnen.

Nu i början av april har en del av tavlor varit utställda på Habo bibliotek.

Så ber styrelsen och jag att få önska er alla en skön sommar, och välkomna till våra möten i höst!

Ingemar Kyrkeryd



Habobygdens släktforskarförenings styrelse 1995.

Ordförande:

Ingemar Kyrkeryd 036-406 65

V. ordförande:

Rune Franzén 036-463 01

Sekreterare:

Eva Törnblom 036-460 69

Kassör:

Eivor Koskiniemi 036-450 09

Föreningens postgirokonto: 49 42 56-1

Postadress: Box 177 566 00 Habo

Hej hembygdsvän!

Nu har åter ett nytt verksamhetsår börjat för oss i föreningen. Det gamla året avslutades med ett välbesökt årsmöte, där Sven Jansson på ett mycket stimulerande sätt berättade om gamla tider i Habo och speciellt i trakten kring Älgafall.

De flesta av er har säkert märkt att den gamla Salemsfastigheten nu har kommit på sin nya plats i musikparken. Vi får med den tillgång till ytterligare en samlingssal i parken. En formell invigning av byggnaden kommer att ske under våren. Planerna på att iordningställa den gemensamma Hembygds- och musikparken har skjutits något på framtiden och ligger nu i plan till 1997. Vi hoppas att det då ska vara möjligt att genomföra den satsning som behövs på parken. Förhoppningsvis är vår nya musikpaviljong färdig till våren 1997.

Vi har startat ett projekt med kulturmiljövård där vi under året kommer att få möjlighet att vandra i en kulturmiljövårdsslinga i trakterna kring Apelskift och Röshult. Målsättningen med kampanjen och slingan är att visa på vilka spår som finns i skogarna efter våra förfäder. Slingan är uppdelad i en kort 3 km slinga och en längre del på 4,5 km. Man kommer att totalt passera 19 st fornlämningar på hela slingan. En samlad vandring kommer att annonseras.

Det är väl egentligen onödigt att påminna om Notfisket den 17 Juni (Vätternrundedagen) eftersom den redan blivit en tradition. Vi hoppas naturligtvis att du även i år har möjlighet att komma med på detta traditionsenliga fiske. Som du säkert vet så brukar fisket vara välbesökt trots att fiskelyckan kan variera, men ännu har vi inte blivit utan fångst. Dessutom brukar vi ha trevligt vid vår samling vid Vätterstranden.

Vävscoleverksamheten fortsätter och ökar i aktivitet. Simonstorps skola sjuder av liv och vävstolarnas dunkande blandas där med trevlig samvaro under torsdagskvällarna. Gör gärna ett besök där och se om dina gamla mönster dyker upp igen eller om du har något trevligt att visa. Naturligtvis kan du också anmäla dig till vävkurs.

Kvarnekulla industrimuseum är under uppbyggnad, men det behövs fler krafter som kan bidra med arbetsinsatser och med dokumentation.

Vi väntar på att få ta hand om det gamla kraftverket i Kvarnekulla och hoppas på Habo Krafts goda vilja för att bevarandefasen ska komma igång under året.

Stena-Gustavs stuga har under året blivit ytterligare renoverad och vi räknar nu med att kunna använda stugan för olika mindre samlingar. Besök Hembygdsparken och se hur fin stugan har blivit.

Vi planerar att under året göra en Bussutflykt tillsammans med Släktforskarna. Vi hoppas att det intresse som visades för denna aktivitet på årsmötet även kommer att visa sig när vi annonserar om resan! Vi brukar ju ha mycket trevligt tillsammans när vi är ute och reser.

Ja, så var det ju det där med din insats i föreningens aktiviteter. Om du har tid, så kom gärna och berätta för styrelsen vad du skulle vilja bidra med i arbetsinsats. Vi garanterar att det finns arbetsuppgifter av alla de slag, allt från skriv- och dokumentationsarbete till handfast skruvande och snickrande eller röjande kring våra vårdobjekt.

Men om du inte har tid och ork just nu, så bara se, minns och njut kring alla våra vårdobjekt, gärna med en kaffekorg och goda vänner.



John Koskiniemi

Ordf. Habo Gustav-Adolfs Hembygdsförening

Habo- Gustav Adolfs hembygdsförenings styrelse 1995:

Ordförande:

John Koskiniemi 036-450 09

Sekreterare:

Maria Lindell-Westmar 036-420 50

Kassör:

Irene Gellerbrant 036-403 94

Stugvärd:

Leif Olsson 036-414 13

Föreningens postgirokonto:

61 41 71-7

KARL RINGQVIST, EN MÄRKLIG MAN.

Detta, det fjärde avsnittet om Karl Ringqvist, kommer enbart att handla om hans stora verk, Habo-boken, eller som vi i dagligt tal kallar den Ringqvist-boken.

Det är en hembygdsbok om Habo socken och dess historia. Vad som är märkligt med denna bok är, hur en man kunde sätta sig in i alla de ämnen den omfattar. Dagens forskare citerar ofta Ringqvist. Han har blivit en verklig auktoritet, och hans namn och forskning nämns med stor respekt.

Ringqvist inleder sin bok med att berätta om istiden. När så småningom den mäktiga inlandsisen, med en beräknad tjocklek av 3000 - 4000 meter, började dra sig tillbaka, lämnade den stora rullstensåsar och imponerande stenblock efter sig. De sandåsar, som i dag exploateras för sand till bl.a. gjuterier, bildades när isen drog sig tillbaka.

Östra delen av Habo låg under vatten. Vätterns yta beräknades vara 100 - 150 meter högre än den nuvarande. Endast de högst belägna punkterna var som öar i detta innanhav. Man beräknar, att nuvarande Habo samhälle låg omkring 60 meter under Vätterns yta. Efter några årtusenden höjde sig landet åter. Öst- och Västgötasläätterna började framträda, och Vättern blev en sötvattensjö.

Av våra träd kom först björken och därefter tallen. Denna tid var cirka 9000 - 7000 före Kristus. Så kom lövblandskogen med al, hassel, alm och lind, sedan ek. Denna tid var från 7000 - 800 före Kristus. Sedan kom boken och granen. Uroxen, bison och vildsvin förekom i våra skogar.

Redan för 10000 år sedan kom människan hit. Fynd i bl.a. Dumme mosse bekräftar detta. Fast boende jordbruksbefolkning har funnits i 5000 år. De hade husdjur som hund, häst, nötkreatur, getter, får och svin. Då börjar också stenåldern. Många fynd av bl.a. stenxor från denna tid har hittats i Habo.

Från bronsåldern finns många rösen i Habo. Fynd i dessa rösen har vid utgrävningar varit sparsamma. Även från järnålderns första tid cirka 500 år före Kristus är fynden sparsamma. Först vid tiden omkring Kristi födelse börjar fynden bli rikare.

Det varma och torra klimat, som varit rådande, vek för kallare och fuktigare. Skog med ädla lövträd avtog, mindre

och grundare sjöar växte igen till torvmossar. Förutsättningarna för folk blev sämre, och många vandrade söderut till bättre förhållanden.

Den bofasta befolkningen lärde sig att odla säd på svedjor, bygga isolerade hus, samla foder åt djurens vinterbehov.

Asatron hade stort inflytande på våra förfäder med sina offerhögtider, där man offrade både människor och djur.

Eriksgatuleden går genom Habos västra del. Västgötarna mötte konungen och hans följe vid Junebacken i nuvarande Jönköping. Denna bäck var då gräns mot Västergötland. Utmed Eriksgatsleden finns ett stort antal fornlämningar, bl.a. den s.k. Kyrkestan, där vi i två somrar gjort arkeologiska utgrävningar.

Vikingatiden synes inte ha berört Habo och dess innevånare i nämnvärd grad. Sannolikt var avstånden till kusterna för stora.

Så kom kristendomen till Sverige. Var de första kristna församlingarna fanns, strider de lärde om, men otvivelaktigt döptes den förste kungen i Husaby. Ringqvist beskriver ingående den första tiden i Sverige, efter det att landet blivit kristet. Han citerar brev från påvarna i Rom till biskopar i Sverige. Dessa brev, ett tjugotal, berör tiden 824 till 1248.

Ringqvist fortsätter i sin bok att berätta om marknader och handel, om fattigvård och sjukvård, om pest och andra farsoter, om lagar och förordningar, skatter och pålagor. Han berättar om, hur allmänheten bringats tron, att alla måste genomgå skärselden, men genom gåvor till kyrka och kloster kunde denna plåga lindras. Många skänkte därför sina egendomar.

Ringqvist beskriver det andliga och världsliga frälset. Han redogör också för de krig, som drabbar Sverige i slutet av 1300-talet och framöver, om krigshärars tåg genom våra bygder.

Om den nyare tiden, 1520 - 1700, berättar Ringqvist mycket ingående om de förändringar, som skedde inom kyrkan i och med reformationen, om hur Habo kom att ligga under Jönköpings slott för att 1567 lyda under Visingsborg.

Om Habo kyrka från mitten av 1100-talet, om stolindelningen 1680 berättar Ringqvist ingående, liksom om kyrkans eget ting och vad som utdömdes beskrivs med

protokollsutdrag. Hur det var vid ombyggnaden av kyrkan 1723, alla stämmor före beslutet och allmogens motstånd under de svåra år, som rådde under Karl II krig belyser Ringqvist mycket noga.

Visingsborgs grevskap får en utförlig redogörelse.

Av naturliga skäl berör Ringqvist rättsväsendet i Habo och Slättäng ingående.

Om mått och vikt, om vägarna i socknen och dess stora betydelse är en del av socknens historia.

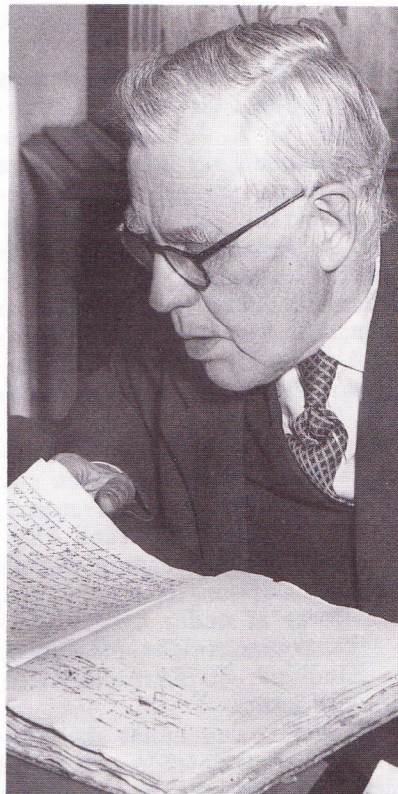
Om prosten Martinus Seth ägnar Ringqvist stor del av boken.

Fiskebäcks kyrkas flyttning till Gustav Adolf får en utförlig beskrivning, liksom skolundervisning, fattigvård och sjukvård, järnvägens tillkomst och dess betydelse. Jordbruket, fisket och industrin får också sin del av sockenbeskrivningen.

Socknens alla gårdar får av Ringqvist stort utrymme i boken. För mig är det en gåta, hur Ringqvist hunnit med att forska i alla gårdarnas historia, om ägare och om hur mycket de fick betala till Älvsborgs lösen med mera.

Ringqvist slutar sin sockenbeskrivning med socknens folkliv och levnadsvanor.

Av vad jag här ovan berört, torde det klart framgå, hur rikt omfattande hans beskrivning av Habo socken är. Vanligt är vid skrivning av socknars historia, att flera personer hjälps åt med var sin del, men Ringqvist har gjort allt själv, en ofattbar insats i vår sockens historia.



Karl Ringqvist

Jag uppmanar alla dem, som inte har Ringqvists bok om Habo socken att införskaffa den. Det finns fortfarande några exemplar kvar. Läs den noga, och ni kommer också att förundras över denne märklige mans stora kunskaper om sin hembygd.

Ingemar Kyrkeryd

Bengt-Inge Svensson har ur sin tidningssamling saxat följande "gamla" Habonyheter hämtade ur Falköpings-Posten från seklets början.

Olyckshändelse. En nioårig son till Gustaf Frändberg i Kvighult, Gustaf Adolfs socken träffade i måndags under skjutning med pilbössa sin sjuårige bror i det ena ögat, så att pilen inträngde i detsamma. Den olycklige lille gossen fördes dagen därefter till Falköpings lasarett.

Som en märklighet kan omnämnas, att samma gossar voro påskaften i år ute för ett annat missöde, i det den äldre vid huggning tillfogade den yngre en ful skräma i hufvudet med yxan, hvilket den gången lyckligtvis aflopp utan men för framtiden.

26/10 1906

→

←

30/6 1905

Vid ordinarie kommunalstämma med Habo godkändes det af kommunalnämnden upprättade förslag till inkomster och utgifter för nästa år och beslöts en utdebitering af 35 öre pr fyrk.

Till sockenfullmäktig vid mantals-skrifningen utsågs kommunalordf. Vikt. Karlsson.

Beslutades att äfven för nästa år upptaga hundskatt med 2 kronor för foxterrier och 10 kr. för hvarje annan hund. Af de sålunda influtna hundskattemedlen skola 50 kr. användas för biblioteket och återstoden läggas till kyrkoreparationsfonden.

Till uppbördsman af ersättningsmedlen för sommar- och vintervägunderhållet för innevarande år valdes kommunalordf. Vikt. Karlsson.

Som ombud för socknen att inför häradsrätten föra dess talan rörande tingslagets omändring utsågos Viktor Karlsson, Julared och C. B. Friberg, Västerkärr.

Ordinarie kyrkostämman med Habo hölls i tisdags. Till kyrkovärd efter G. A. Johansson i Ekered, som undanbad sig återval, utsågs K. G. Andersson i Svenshult. Till ledamöter i kyrko- och skolrådet omvaldes G. A. Johansson, Västra Ekered, Henning Johansson, Hellebo, Levin Cedervall, Skogshemmet, Johan Andersson, Habo station, Viktor Larsson, Eket samt efter pastor Tidelius, som flyttar från församl., nyvaldes pastor K. Thorsell.

Till styrelse för församlingsbiblioteket omvaldes kontraktsprosten I. Strandh bibliotekarien Johan Svensson, Daräng, korpral A. Hällén, Adolf Persson, Västerlid, Karl Svensson, Sjövik och Johan Gustafsson, Holmen.

Till revisorer af under kyrkost. hörande räkenskaper valdes godsägarna Gottfr. Kindlund, St. Kärr och C. B. Friberg, Västerkärr.

Vid samma dag hållet skolråds- och kyrkorådssammanträde utsågs till kassaförvaltare för kyrkan och skolan kontraktsprosten I. Strand. Som ingen sökande anmält sig till ledigförklarade skollärare, vid Sandtorp-Julared, beslöt skolerådet att för nästa år antaga förre läraren därstädes A. Thörin, Bäckadal. Därjämte beslöts att skolrådet skulle tillsammans med byggnadsstyrelsen sammanträda i Julared för att utse en för skolan välbelägen lämplig plats, dit skolan enl. kyrkostäm. beslut skall förflyttas.

Å ord. kommunalt. samma dag godkändes och underkrefs fyrkants- samt deb.- och uppbl.-längderna. Till ledamot i kommunalnämnden efter Carl Lilja, Lindhult valdes Johan Svensson, Daräng. Till revisorer af kommunens räkenskaper valdes C. B. Friberg, Västerkärr och G. A. Johansson, Västra Ekered och som suppl. Albin Karlsson i Gölan och F. A. Johansson, Funnarbo. Till omhåd att delta vid upprättande af markgångspriskuranter utsågs C. B. Friberg, Västerkärr och som suppl. K. G. Andersson, Svenshult.

21/12 1906

Vid Skaraborgs läns slöjd- och industriutställning i Skara har Habo laggkärslfabriker erhållit bronsmedalj för balanskärna och laggkärn, och Habo slöjdskola för gossar tilldelats 2:dra pris för utställda slöjdalster.

30/1 1905



Uppgifter sökes om Karl Johan Karlsson Snygg f. 17/2 1849 i Stora Gölhult, Habo, han var soldat i Vagnhult, Habo 1869-1881, död i Habo 1929.

Jens Sandahl
Nebulosagatan 8
415 20 Göteborg.

Vättnet, ett föga känt soldattorp.

Vättnet ligger vid landsvägen mellan Habo kyrka och Julared där vägen tar av till Lilla Slätthult och Furusjö.

Den över 300-åriga stugan tillhör numera Rune Svensson, Stora Slätthult. Ganska nyligen är den ordentligt renoverad, vilket gör, att den kanske kan finnas kvar i ytterligare något hundratal år.

För att folk skall kunna se, att stugan är ett soldattorp, har min fru Monica och jag tillverkat en replik av den gamla illa medfarna soldattorpsskölden, vilken vi hösten 1994 lyckades spåra upp, och denna har vi nu med ägarens tillstånd hängt upp på torpets framsida mot landsvägen.

Av soldatforskaren Lippold i Skövde fick jag rådet att vända mig till Biblioteket i Skara med anhängan om att få uppgifter om, vilka soldater som bebott stället under årens lopp, vilket jag också gjorde. Efter några dagar fick jag mig tillsänt inte mindre än 16 A-4 ark, ett för varje soldat med uppgifter om deras levnadsförhållanden, antal barn, dödsorsak m m.

Uppgifterna på nästa sida är en sammanfattning av bladens innehåll.

På bladens baksida kan man läsa, att den som lämnat uppgifterna till soldatregistret var vår egen föreningsmedlem, Karl-Olof Förberg, som tyvärr avled sommaren 1988, då han var 70 år och var mitt uppe i sin forskargärning.

Folke Ekered

**SOLDATER SOM BOTT PÅ STORA SLÄTTHULTS SOLDATTORP, VÄTTNET, KUNGL.
SKARABORGS REGEMENTE, VARTOFTA KOMPANI, NUMMER 555.**

HÅKANSSON, JÖNS

Korpral

Antagen 1682

ANDERSSON, LARS Antagen 1695-10-06 Kvar i tjänst 1706. Försvunnen i Ryssland.

SLÄTTFÄLT, GUSTAV Antagen 1709. Död 1710-07-05. Dödsorsak drunknat.

SLÄTTFÄLT, KARL Antagen 1711. Dog i dansk fångenskap omkring 1712.

SLÄTTFÄLT, DANIEL Förut kallad Jonsson Född 1690-11-23 Död 1759-05-29 Antagen 1713.

SLÄTTBERG, ERIK Förut kallad Svensson Född 1731-10-10 Antagen 1757 Avsked 1767.

SLÄTTBERG, JONAS Förut kallad Månsson Född 1743-10-25 Död 1811-02-28 Antagen 1768.

SLÄTTBERG, ANDERS Förut kallad Andersson Född 1759-10-29 Död 1786-06-02 Hosta.
Tjänstgjort 5 år 2 månader. Antagen 1781-03-19.

MAGER, JONAS Förut kallad Bengtsson Född 1755-09-09. Död under kriget i Finland 1790.

TIGER, PETER Förut kallad Larsson Född i Julared 1768-03-06. Antagen 1791-03-19.
Deltog i kriget i Pommern 1805-1807. Dog i den norska kampanjen 1808.

TIGER, PETER Förut kallad Jonsson Född i Krämmered 1789-02-06. Antagen 1809-06-13
Bevistat kriget mot Napoleon 1813-1814. Fått en svår skada i ryggen och vänster
sida under arbete vid Göta kanal. Avsked 1818-06-20. Betyg: Tjänt utmärkt väl.
Död 1833-3-11 i Ljunga. Dödsorsak Förkylning.

LEJON, MAGNUS Förut kallad Andersson Född 1792-10-01 i Kvarnekulla. Antagen 1818-10-14.
Tjänstgjort som förstärkningskarl. Bevistat 1813-1814 års krig. Avsked 1843-06-28
Betyg: Tjänt utmärkt väl. Död 1881-11-30 i Holmen. Dödsorsak: Av ålderdom.

LEJON, JOHANNES Förut kallad Andersson Född 1823-11-07 i Lunnekullen. Antagen 1843-09-29.
Grad: Korpral. Avsked 1863-06-23. Betyg: Tjänt väl. Död 1916-02-16 av ålderdomssvaghet.

LEJON, DAVID Förut kallad Pettersson. Född 1844-12-25 i Ljunghem, Sandhem.
Antagen 1863-09-29. Grad: Dist. korpral. Avsked 1873-02-10. Död 1886-08-17 av nervfeber.

LEJON, OTTO SANFRID Förut kallad Ottosson. Född 1865-09-11 i Gustav Adolf.
Längd: 1m 79 cm. Antagen 1887-10-02. Avsked 1893-04-04. Tjänstgjort 5 år 6 månader.
Hustru: Charlotta Kristina Melker född 1855-10-17 från Marbäcken.
Soldat Otto Sanfrid Lejon dog 1937-03-14 av hjärtsjukdom i Hässlebo Lindhult, Furusjö.



Den siste soldaten på soldattorp nummer 555, Sanfrid Lejon, i ungdomen och på äldre dagar. Lejon var farfar till syskonen Lejon från Mon och morfar till Olle, Allan och Ingvar Hultberg från Hässlebo, Furusjö.

Ur "Johannesabyrån"

Min farfars far, Johannes Gustafsson, var under hela sin levnad mycket noga med att föra anteckningar angående gården och familjen.

1849 föddes min farfar, och i samband med dopet fick han ta emot penninggåvor från ett flertal släktingar, vilket fadern noga bokförde till glädje och nytta för oss som forskar i släkten.

Till Gustaf Adolf som föddes i Klingekjerr den 10 Juni 1849 är skänkt af följande personer:

	Rigsg.	Riksdaler	Skilling	Rundst.
af Anders Johansson i Kjernekuilla som jemte Hustrun fört honom till det Heliga Dopet	1	-	-	
af Farbrodern Anders Gustafsson	1	-	-	
af Morfadern Sven Mårtensson	1	24	-	
af Mormodern Märta Jonas Dotter	1	-	-	
af Morbrodern Gustaf Svensson	1	-	-	
af Fastern Stina Lisa Gustafs Dotter	-	20	-	
af Morbrodern Anders Svensson	-	18	-	
af Gustaf Jacobsson i Munkaskog	-	24	-	
af Johannes Larsson i Munkaskog	-	5	3	
af Fadern för jämnhets skull	-	4	9	
af Farfadern Gustaf Nilsson	-	12	-	
af Farbrodern Carl Gustafsson	-	12	-	
af Jaen Johansson på Slätten	-	12	-	
af Johannes Johansson i Svinhaga	-	18	-	
af Johannes Larsson i Mattisaruder	-	6	-	
af Johannes Larsson i Munkaskog omigen	-	12	-	
af Gustaf från Flatered	-	12	-	
Summa Rigsgeld:	8	36	-	

Af ofvanstående Summa utlāntes den 6 te Februari 1852 8 Rd Rigsg. Det återstår 36 Sk.

1856 om Jul har Morfadern skänkt för Läsning	-	32	
1857 apr. 25 Har Adolf aflämnat af Tuppens skänker	-	23	
maji 4 Dito af Dito	-	24	
oct 26 Dito af Dito	-	21	
1858 febr 28 Dito af Dito 1 Tioöring		10	
1858 aug 20 af Sergeant Fägersten		12	
af JGS då Lantmätaren var här		14	
1860 vid Bär och Potatisplockning		17	
Som är lämnat till Adolf	6	2	
Afgår 1. 5	- 1	5	
1858 Febr 6 Behålln.	4	45	
Samt de utlånte	8	-	
	12	45	

1871 hade summan med ränta och övriga besparingar vuxit till 28 Rd 54 Sk.

Nu var Adolf myndig, och nu fick han själv bestämma över sina tillgångar. Johannes tyckte emellertid, att han borde köpa något av bestående värde. vilket också skedde:

För omstående medel är köpt Ett halft dussin Theskedar af Nysilver	7 Rd	
Ett halft Dito Matskedar af Dito	7: 50	
Ett par Ljusstakar af Malm	5: 25	
	19: 75 Rd	
Återstår	8: 82	

Eftersom tuppen värpte i Adolfs läsebok och sålunda hjälpte till att utöka kapitalet, kom malmstakarna att kallas för "tuppastaka". De prydde alltid sin plats på farfars fina klaffbyrå. Där står de fortfarande, men nu är det jag som är ägaren.

I husförhörstia

Fram i november, när kvällen blir mörka
och höstarbet ute, då lir mot sett slut
då lyser ju prästen på uti körka
att han på förhör nu i böggda far ut
på ställe han ska te, har husmor då inna
mä städninga börjat, helt resolut
å lättare kan ho la arbetet hinna
um matter å katter å kara slängs ut

Ja allt sa va putsat, å rent sa då blänka
i förvetne öge sum ser se umkring
en vet la var gärlbönner brukar å tänka
um inte å putsat vartevia ting
å kaker sa bakas, får inte bli brända
å måste va knodda å bakta mä smör
en provar rent å en nur sort kanhända
mella bakbort å ommen då går i ett kör

På husförhörskvällen så kommer då granna
mä borstade klär å nukammat hår
en del å di bluge i vrära vell stanna
då kanske di inte å frågera får
men di sum har lätt fört, å kan i katkesen
di brukar sätta se framme ve bort
på prästens frågor svara di på sen
sum all dri i livet not annat di gjort

Nor prästen e gor stunn har pratat å frågat
um sånt sum i bibel å psalmboka sto
då kommer ju husmor mä kakfatet rågat
å seger: "ta för er nu, varsego"
men då sa då krusas e stunn sa en veta
å väntas på prästfrua, ho ska gå först
för heller än en sa påflugan heta
så får en la plågas en stunn utå törst

Sen kaffet ä drocket, å slutpsalma sjongen
å händer vart knäppta te ett "Fader Vår"
så tackar ju prästen för denna här gången
å frågar: "vem tar det till nästa år?"
sen tackar di husmor för kaffet å doppet
di skräpper å kaksorten, den sum va nur
men själv får ho gå där å sen städa uppet
så glad att hon klarat sin tur

Dä ä rolit för böggda, å rolit för prästen
att husförhörsedera är sum di ä
å rolit ä då också förresten
att en kan skriva: "en sum va mä"

" Josef i Backgår'n "

(Josef Jakobsson, Åsarp)



EN PRÄSTHISTORIA.

Det hade varit högmässa i kyrkan, och efter denna samlades församlingsborna på kyrkbacken för att prata med varandra.

Kyrkoherden sällade sig till sina församlingsbor och kom att prata med murarmästare Andersson och hans hustru. Efter en stunds samtal, frågade kyrkoherden murarmästaren, vad han tyckte om dagens predikan. "Nja, den va bå'långer å törrer" svarade Andersson.

Fru Andersson förstod då, att hennes man "trampat i klaveret" och ville rätta till det hela med följande inlägg:

"Körkeharn sa inte ta illa upp va gubben min seger. Han har den fula ovanan att allti sega sum då'ä."

Några minnesbilder från Habo 1928-1929.

Av Gerda Andersson.

Min första dag hos familjen Rang.

Med rekommendation från min faster Ellen, som var god vän med familjen E. Rang, kom jag som hjälpreda eller "piga" till Habo prästgård den 1 oktober 1928. Jag var då 21 år gammal.

Kyrkoherde Rangs son Lennart kom och hämtade mej därhemma i Brunsered i Liared sent på kvällen. Jag blev varmt välkomnad av dottern Gullan, som var ensam uppe. Alla de andra i familjen hade gått till sängs. Vi bar upp min koffert, och Gullan visade mitt rum, som skulle bli min "pigkammare" under tiden jag var i tjänst hos kyrkoherde Rang och hans familj. Gullan var kyrkosångerska och var ofta borta och tog sånglektioner.

Första morgonen vaknade jag tidigt och gick ner till köket. Jag fick då se två baljor med odiskat porslin m m under diskbänken. Jag förstod då, att jag var väntad. Att diska skulle bli mitt första arbete i denna prästgård.

Så kom då omsider mitt rara värdfolk och välkomnade mej, tittade granskande på mej och framförde önskemål om att vi skulle trivas gott tillsammans. Jag kände mig som hemma från första stund.

Jag behövde aldrig fundera över vad jag skulle göra. Det var alltid fullt upp med arbete från morgon till kväll.

Stortvätt.

Så var det dags för stortvätt i prästgården. Jag och en tant som hette Mina stod i brygghuset och tvättade i flera dagar. Naturligtvis tvättade vi på bräden. Därefter körde prästgårdsbonden, Ruben Karlsson, ner tvätten till ån, där vi sedan låg och klappade och sköljde tvätten och blev genomfrusna. Säckförkläderna blev alldeles stela av kylan. Trots detta gick allt bra för oss, men på kvällen värkte händerna, när vi kom in i värmen. Hur många lakan vi tvättat vågar jag inte berätta, för då tror ni nog att jag ljuger!

Gåsmiddag.

Så kom "Mårten Gås" i november, och det skulle bli präst- och biskopsmöte i Habo prästgård. Det skulle städas, bakas och fejas på alla sätt. Sedan kom många kyrkomän med fruor, t o m ärkebiskop Natan Söderblom med fru. Jag var mycket "malig" sedan när jag berättade, att jag serverat Natan Söderblom gås. Vid den middagen var en kokerska anställd. Jag minns, att jag var rätt så trött, när allt var över.

När jag skulle hjälpa dessa prästmän på med rockarna efter sammankomsten, var det en av dem som tryckte en tvåkrona i min hand. Det gladdde mig oerhört mycket.

Ärlighet varar längst.

På tal om pengar var det någonting som alltid förvånade mej mycket. Det låg nästan alltid en femma här och en tvåkrona där mycket synliga, som jag tyckte på lite underliga ställen. Men så en dag var alla pengarna borta. När jag berättade detta för min mor och far, trodde de, att det var ett sätt att pröva om jag var ärlig. Inte vet jag!

Djur i prästgården.

På prästgården fanns ett litet hönshus med 15 hönor, som försåg familjen med ägg. Min uppgift var att mata hönsen, men rengöringen kom det en farbror och skötte. I prästgården fanns det även en liten svart katt, men den gick till dörren, när den ville ut, så någon toalett fanns inte inne åt den.

Arbetsuppgifter under kalla vinterdagar.

Det var mycket kallt vintern 1928-29. Vattenledningen frös, så jag fick bära in vatten från ett sk pumphus ute på ett gårde rätt långt från boningshuset. Ah, vad jag tyckte alla familjemedlemmarna gjorde åt mycket vatten till sin toalett! I alla sovrum fanns ett tvättställ med handkanna, som skulle fyllas.

Det fanns ett utedass på gården, men det fanns även torrklosett inne. Denna behövde jag dock aldrig tömma. Det var samme man som skötte hönsen som även skötte detta.

När barnen var hemma hade jag tio eldstäder att tända brasor i och att därefter passa dem och stänga spjällen. Jag behövde inte bära in ved. Det var en snäll farbror, som kom från ålderdomshemmet. Han drog in ved på en kälke, eftersom det var mycket snö den vintern. Sedan travade han upp veden så fint i köksfars-tun. Han brukade få en kaka, när han tittade in i köket.

Fru Hedvig Rang satt för det mesta i ett litet rum och målade tavlor. Jag fick löfte om att knacka på och fråga, om det var något, som jag ville henne.

Jag fick laga mycket vegetarisk mat, för flickorna Rang åt inget kött. Det tyckte jag var roligt, men kyrkoherden drog en lättnadens suck, när flickorna reste, så han fick som han sade en riktig köttbit. Flickorna åt i alla fall skinka och lutfisk under julen. Då var fyra av barnen hemma och firade jul. Två av barnen var utomlands.

Besök hos gamla.

Jag tyckte det var så roligt att hälsa på gamla människor. Det tycker jag fortfarande, fast flera är yngre än jag nu! Jag gick så ofta jag hade tid till ålderdomshemmet. Där fick jag många kära vänner både bland patienter och personalen. En kväll när jag besökte ålderdomshemmet, åt de gamla kvällsmat. Då hov vår snälle vedkörare Grip upp sin röst och sa: "Jag töcker ja kunne få två medvurstaskiver på smorgåsa i kväll, så möe ve som ja kört åt körkeherden i da". Det fick han och mer därtill.

Bacillskräck.

Fru Hedvig hade bacillskräck. Hon var så ängslig, när jag skulle gå till någon som var förkyld. Om jag skulle gå något ärende åt henne, sa hon alltid: "Stanna vid dörren och ta ingen i hand, för de kan ha förkylningsbaciller".

Ekonomibekymmer.

På allt sätt och vis var det trots allt mycket trivsamt att arbeta hos familjen Rang. Det kändes, att det var ett gott och gudfrukligt hem. Men tyvärr var det svårt för den snälle kyrkoherden att sköta sin ekonomi. Mycket skulder och trassel med pengar fördyrade hans tillvaro. Jag fick ut min lilla lön, 30 kronor i månaden, men aldrig på en gång utan en femma då och en tia då. Men till slut blev det trots allt 30 kronor!

Försvunnen guldring.

Jag måste berätta ett par händelser, där jag verkligen fick pröva på, vad bön till Gud förmår. Fru Hedvig hade en fin guldring med äkta diamanter, som hon bar för jämnan. Denna ring var totalt försvunnen en dag! Vi letade överallt både ute och inne, men ingen ring hittade vi. Då tänkte jag: Tänk om hon misstänker, att jag har tagit den. Då bad jag till Gud som aldrig förr, att han skulle hjälpa oss att hitta ringen. På kvällen kom hon glädjestrålade ut i köket och ropade: "Gunda, jag har hittat min ring. När jag klädde av mej kom ringen rullande ut ur strumpan!" Gissa om jag blev glad. Då hade jag verkligen orsak att tacka Gud.

Försvunnen ytterrock.

En dag fick vi åter bekymmer i prästgården. Kyrkoherden skulle resa bort, men hans ytterrock var försvunnen. Vi letade och letade, men den fanns bara inte. Han hade haft den dagen innan och kommit hem sent. Jag bad även då till Gud, att han skulle hjälpa oss att finna rocken. Han hade ju bara den. Då var det som en röst talade till mej

och sa: "Gå och titta på utedasset!" Jag sprang så fort jag kunde till dasset och tittade. Jo, där låg rocken på bänken. Skriv upp att jag var lycklig och glad.

Slutord.

Ja, jag kunde hålla på och berätta mer om min tid i Habo prästgård vintern 1928-1929. Men minnena från denna tid i mitt liv finns kvar, och det är mestadels trevliga och ljusa minnen. Rangs berömde mej många gånger för saker som jag gjorde, även om jag tyckte att det inte var så bra.

Jag fick ibland följa med dem på möten på söndagar och vardagskvällar. Kyrkoherde Rang talade då på sitt lugna och innerliga sätt, och fru Rang sjöng ljuvliga sånger.

Ovanstående artikel har vi med tacksamhet mottagit från Gunda Isaksson från Brunsered i Liared.



Habo söndagsskoleförening

höll sin sommarfäst för barnen i Habo kyrka i söndags efter gudstjänstens slut. Samtal med barnen förekom af prosten Strandh och skoll. Thorén. Till sist uppmanade prosten söndagsskoll. att arbeta och icke förtrötta äfven om frukten af arbetet mången gång synes liten eller ingen. Han berättade för dem, huru han under sina resor i Amerika träffat flera af sina f. d. församlingsbor, som med tacksamhet mindes de ord, han uttalat, och som för dem blifvit af evighetsvärde.

Efteråt blef hela barnskaran — omkring 200 — undfägnade med saft och kakor, hvarjämte nya text- och sångböcker utdelades till dem som ej förut erhållit sådana.

Söndagsskollärarne blefvo därefter bjudna på kaffe i prostgården.

F.P.
22.11.
1906

KOLERAEPIDEMIN I HABO 1834.

Källorna till denna artikel är sockenprotokoll, brev och akter från ett flertal arkiv.

Vi börjar med ett expressbrev från Prosten Carl Tengborg till Kronolänsman Carl Johan Bruno daterat den 11 augusti 1834.

"Jemte det jag får öfversända närlagda biljett från Herr Doktor Wetterbergh, som bekräftar den beklagliga nyheten att Choleran utbrustit i Jönköping, hemställer jag till Hr Krono-Länsmannen, om församlingens innevånare icke böra genom budkaflar underrättas därom samt varnas att resa till staden".

En sundhetsnämnd hade redan 1831 utsetts. Den bestod av nio personer med kyrkoherden som ordförande. Även 14 tillsyningsmän hade utsetts.

"Följande hustrur anmodas blifva sjukvakterskor: Enkan Maria Svensdotter vid St. Flytteryd och Enkan Lena Jonasdotter vid Hårhult".

Till sjukhus utsågs ett boningshus på Ekeberg Södergården, i Hackeberg och Vapenhuset i Fiskebäck. (Dessa kom dock aldrig till användning).
Till begravningsplats utsågs Fiskebäcks kyrkogård.

I det brev som Doktor Wetterberg (Onkel Adam) skrev till Prosten Tengborg medföljde troligen följande skrivelse:

Råd mot Choleran.

Läkaren vid Danviks Hospetal och Barnängen, vid Stockholm, Doctor C.V. Sundén, hvilken nyligen haft tillfälle att å flere utrikes orter i stort observera Cholera-sjukdomen och Studera dess behandling och som sjelf för 4 månader sedan låg hopplös sjuk i samma farsot, samt således både som läkare och patient lärt känna dess natur och beskaffenhet, har i en Nyligen fråntrycket utgifven brochur med ofvanstående titel, uppgifvit följande.

Medel som skyddar mot Cholera.

Så snart illamäendet tillkännagifver att Choleran är i Kroppen, begifver den sjuke sig i en god säng och betäcker sig väl - Han börjar genast att intaga af den vanliga Camfertspiritus, som finnes å alla Apothek, 2 eller 4 droppar (Alldrig mera) uti en thesked med socker mätadt watten, eller på en sockerbit hvar 5te minut. - Faller patienten efter några intagningar i svettning, och i synnerhet om symptomerna derunder förmildras, gifves af dropparne mera sällan: hvar Quart, hvar half- eller hel timma, och sluteligen hvar 3dje eller 6te timma. Ökas symptomerna, uppkastas dropparne genast de blifva tagna, gifves, utan afseende på tiden, ofördröjeligen mera, och ingiftningen förnyas hvar 3dje minut - - till dryck passar bäst, om patienten känner sig i behof deraf, en isbit stor som en nöt, eller en thesked med is afkylt vatten, hvilken dryck kan gifvas så ofta patienten begär. - Finnes ej is eller godt kallt Brunnsvatten att tillgå, begagnar man hälst en tunn afvalnad kött - eller hafresoppa utan minsta tillsats - att omvexla med kall och varm dryck anser jag i de flesta fall dödligt. - En hvar bör bära hos sig en droppflaska fylld med kamfertspiritus."



Sundhetsnämndens åtgärder:

Vaktmanskap skulle utsättas vid gränbroarna till Jönköpings län. Första tiden bedtod vaktmanskapet av utkommenderade militärer, senare av personer från olika gårdar: Vakt-Posten betod av två män med 24-timmars pass med start kl. 6.00 på morgonen. Deras uppgift var att hindra personer utan spec. tillstånd att passera gränsen, speciellt från Jönköping. Om någon absolut ville komma in från Jönköping, hänvisades denne till karantän vid Risbro och Dom(sand). Nattvard gavs vid varje högmässa i kyrkan (normalt varannan). Kyrkan skulle rökas efter varje sammankomst. All kommers (handel) utanför kyrkan förbjöds.

När kolera utbröt i Bränninge by, utplacerades vita varningsflaggor utmed Jönköpingsvägen på båda sidor om byn. Resanden rekommenderades att taga den sämre vägen om St. Kärr istället.

Ur listan över av Sundhetsnämnden lämnade tillstånd att resa till Jönköping kan nämnas:

14/8 Anders Gustaf Ruckman i Åsared

"För Herr Hofrättsrådet Wetterbergs räkning att införa saker till Herr Doctor Wetterberg" (Onkel Adam)

18/8 Petter Johansson i Pettersberg under Starbäck.

"Genom Jönköping för att från Husqvarna hämta en Läkare åt Carolina Sandberg på Starbäck hvilken brutit benet utaf sig."

30/8 Sven Bengtsson och Anders Svensson i Tallehof under Tumbäck

"Reser sjövägen till Husqvarna för att begifva sig till Göransberg i Hakarps socken - Anders Svensson för att stå Brudgumme dervid fadern äfven medföljer".

Ur "Förteckning på de Personer, hvilka inför Habo Församlings Sundhets Nämnd blivit anmälte till ansvar för öfverträdelse af de föreskrifter som Sundhetsnämnden Meddelat till förekommande af Cholera Farsotens spridande".

"Enkan Berglund i Nydala under Ebbarp - För det hon i sitt hus intagit ett Hus-håll ifrån Jönköping - Anmäld af Anders Nyman i Ebbarp".

"Anders Johansson i Kjernekualla - Sålde Snus och Tobak vid Habo kyrka söndagen den 31^{ste} Augusti. - Anmäld af Anders Johansson i Lilla Slätthult".

"Krono Skogvaktaren A. Werre i Norra Ekered - Ti det han uti sitt Hus Söndagen den 31 aug. tillåtit Sup- och Spelsällskap, samt deruti deltagit. - Anmält af Johan Florin i Kjellebäcken".

Avslutningsvis kan sägas, att Habo Socken kom ganska lindrigt undan denna koleraepidemi. Ett dussintal insjuknade, och 6 personer dog - samtliga i Bränninge by.

Som jämförelse kan nämnas rödsotsepidemierna 1808 och 1857, som vardera tog 208 Habobors liv. Skillnaden kanske berodde på Sundhetsnämndens rigorösa bestämmelser 1834.

Stieg-Erland Dagman



"RACKARN".

Det sägs att kärt barn har många namn, men det stämmer inte på hästslaktaren, som hade många namn men var absolut inget "kärt barn". Han kallades bl.a. Rackarn, Flåtten, Flåbusen Hästapacko m.m.

Hästslakt var en förnedrande handling, som "hederliga" människor inte befattade sig med.

På 1860-talet började bönderna själva slakta sina hästar, och så småningom blev hästslaktarens yrke legitimt.

Hästköttförtärdes inte i äldre tider. Detta berodde först och främst på, att hästarna slaktades endast om de var sjuka eller utslitna, och köttet betraktades då som "orent".

Först efter 1800-talets mitt började allmänheten efter föredöme från de högre stånden att äta hästkött.

Hästslakten gick ofta tillså, att rackaren band ett skynke för hästens ögon, sedan stack han hästen i bringan, så att blodet började rinna. Hästen leddes så i en ring, tills han stupade. Mindre råbarkade rackare bedövade först hästen med ett slag i pannan med en klubba.

Rackarn hade också andra "bisysslor" såsom: Biträda bödeln vid avrättningar (se avslutningen), Utföra spöstraff, Begrava "självspillingar" (själv-mord), Kastrera hästar och andra djur samt avliva och gräva ner hundar och katter.

Livet för en Rackare var nog inte så speciellt roligt. När han kom till ett ställe, där slakt skulle verkställas, fick han stanna omedelbart innanför dörren.

Han fick inte äta på servis, som kunde komma att användas av andra.

Kniv och sked fick han själv medföra. Man tog honom inte i hand, när man hälsade, - möjligen i armen.

I kyrkan fick han sitta ensam på sista bänken.

Till Nattvarden fick han ej gå förrän 3 år förflutit sedan den sist utförda slakten.

Varje socken hade icke sin enskilda hästslaktare, utan denne hade sitt särskilda distrikt, som kunde omfatta flera socknar.

Arvodet för en hästslakt uppgavs i äldre tider till 3 daler!

För ett hundskinn kunde rackarn få "8 - 12 skilling å ett kvarter brännvin". Till julen hade rackarns hustru rätt till att uppbära "julakost, kaka och korv".



Även om berättelsen är känd, avslutar jag med beskrivningen av rackarns "arbete" vid Falks avrättning 1855.

"Mästerman, han så ut te å våra en förnämmer kär, å kom åkane på en finer skjuts. Han gjorde inte mer än klev fram mä si bi-la å högg å huvet. Sena va rackarn fram-me å tok ve - å bra fuller va han. Då första han gjorde tok han blo å sålde te sånna sum velle ha bot för fallandesjuka, å då va nöra stöckna, å en banko tok han utå var å en.

Senna dän kammärsen va över, sullen te å begrava Falk, män då sullen först te å dra ån stövla å ta. Män då va då nöra utå spettsgårdskära sum kreta pån, å ba att han sulle lata bli dum.

Män då gjorde inte mä mindre än att di ga'n ettpar reksdaler i stället.

Grava dän hade gjort i årning förut å däri vräkte ner kroppen å huvet ätter. Då så mäst ut sum han tänkte te å lata't legga sum då fall, män så asa'n se ner i grava å laet terätta inna han grov på".

På denna karta, skala 1:50 000, kan man se både Falks grav och Starbrohult.

O = Falks grav.

X = Starbrohult.

För min del känns det lika angeläget att minnas ett strävsamt torparpar som en avrättad missdådare.

M.E.



MER OM ANDERS SVENSSON

I STARBROHULT.

I förra numret av vår tidning berättade jag om Anders Svensson, nybyggaren i Starbrohult, som föreslogs få en kunglig belöning för sin märkliga odlargärning. Berättelsen om honom fann jag i Vartofta härads dom-bok 1794.

Jag blev nyfiken på denne Anders. Vem var han? Var kom han ifrån? Hade han familj?

Med hjälp av Habos kyrkböcker fick jag svar på en del av mina frågor.

Familjen kom från Sandhem i början av 1780-talet med två barn, Johan född 1772 och Stina 1778. I husförhörslängden A1 1800-1806 bodde Johan och Stina kvar i Starbrohult. Johan var torpare liksom fadern och gift med en soldatdotter från Fagerhult, Annika Nilsson. 1803 blir Johan soldat och flyttar till Lilla Blåhult i Daretorp och kallas då Johan Lång. Stina flyttar 1813 till Jönköping.

I dödboken F2 finns en tragisk redogörelse för hustrun Märthas död 1811 :

" 1811 död 19/12 begravd 29/12 Märtha Bengtsdotter. Föräldrar: Bengt Andersson, Kerstin Gunnarsdotter. Gift. Född i Slöta 1742, gift med drängen Anders Svensson i Åsaka, varit här i församlingen i 27 år, haft 6 barn, varav en son och en dotter igen leva. Gick frisk bort till Östra Starbäck i ett ärende och därifrån vid middagstid. På hemvägen var hon inne en liten stund i Källebäcken och fick där sex kålhuvuden dem hon stuvade in i en påse. På vägen från Fagerhult, där vägen tar av över Mon till sitt hem råkade hon fyra fagerhultsbönder som varit i skogen efter ved, på vilka hon hälsade. Kort därefter hade hon råkat av vägen medan det då var skumt och därtill litet yr-väder och kom vilse in i skogen, där hon som spåren utvisa gått än hit än dit ej vetande vart hon skulle ta vägen, omsider trött och frusen hade hon lagt sig på en liten plan, där hon nedtrampat

snön, tagit påsen till huvudgård, brett ut ett litet stycke vadmal, som hon burit från Starbäck, över bröstet och sitt förkläde över knäna, somnat och dött.

Dottern som var hemma, sökte henne ej förrän på lördags morgon, tänkande att hon efter som förut skett var kvarlegad hos någon i grannskapet, och sedan hon i Starbäck fick veta, att hon torsdag middag gått därifrån kom med flera, som sökte henne, äntligen på spåren till stället, där hon låg. Hon blev 69 år."

När dottern Stina sedan flyttar till Jönköping 1813, blir Anders ensam kvar. Efter en tid lämnar också han det jordiska livet. In i det sista var han tydligen i farten trots hög ålder. Om hans bortgång berättar dödboken följande:

" Död 14/5 1814 begravd 22/5 Anders Svensson Starbrohult. Föräldrar: Sven Lustig och Maria Andersdotter. Gift man, född i Sandhem 3/1 1731. Ingick 1759 äktenskap och såsom dräng med dåvarande pigan Märtha Bengtsdotter. Har haft sex barn, fyra gossar, två flickor, av vilka blott en son och en dotter ännu leva. Han har nästan alltid haft god hälsa till för tio veckor sedan, då han blev sängliggande och dog 14/5 1814 av ålderdomsbräcklighet i en ålder av 83 år och 4 m."

Man kan inte låta bli att tänka på den här familjen ibland. Den lilla gumman t.ex., inte stort äldre än jag själv, som irrar omkring i mörker och snöyra strax före jul och inte kan hitta hem. Man ser för sig, hur hon till slut ger upp och somnar in med sitt förkläde över benen. Man får en väldig lust att ge sig iväg ut i naturen, upp längs Svedån och se om man kan hitta några spår efter Anders och hans familj så här efter 200 år. Spår av husgrunden lär finnas kvar. Ett spännande utflyktsmål en vacker vårdag!

Monica Ekered





HÖSTENS PROGRAM



HEMBYGDSFÖRENINGEN.

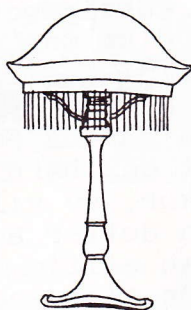
Söndagen den 20 augusti:
Hembygdsfest i Hembygdsparken
Klockan 14.00 - 17.00.

Söndagen den 3 september kl. 10.00:
Naturstig. Samling i Hembygdsparken.
Medtag kaffekorg!

Torsdagen den 19 oktober kl. 19.00:
Visning av vävstugan i Simonstorp.

Lördagen den 28 oktober kl. 10.00:
Höststädning i Hembygdsparken.
Vi bjuder på kaffe.

Onsdagen den 22 november kl. 19.00:
Brasafton i Hembygdsgården.



Kurs i släktforskning kommer
ev. att anordnas under hösten
med Eva Törnblom som ledare.

SLÄKTFORSKARFÖRENINGEN.

Lördagen den 2 september kl 10.00:
Forntidsvandring. Samling vid in-
farten till travbanan vid Apel-
skift. Ledare Leif Jansson.
Medtag kaffekorg!

Tisdagen den 10 oktober kl. 19.00:
I serien "Gamla Habobor berättar"
har turen kommit till Åke Isaksson.
Han kåserar om familjeföretagets
tillblivelse och utveckling.
Plats Missionskyrkan.

Tisdagen den 7 november kl. 19.00:
Husförhör i Församlingshemmet.
Ledare Olle Hultberg.
Psalmsång till psalmodikonmusik
av Folke Ekered.

Tisdagen den 21 november kl. 19.00:
Anbytarträff på Biblioteket.
Mullsjö släktforskarförening
inbjuds att delta.

Tisdagen den 12 december kl. 19.00:
Luciafirande i Allianskyrkan,
Furusjö.

VI PÅMINNER OM VÅRENS OCH SOMMARENS VERKSAMHET.

Lördagen den 20 maj kl. 8.00 gökotta.
Samling vid Hembygdsgården.
Medtag kaffekorg!
(Obs. ändrat datum.)

Lördagen den 13 maj kl. 10.00:
Arbetsdag vid Simonstorps skola.

Lördagen den 17 juni kl. 16.00:
Notdragning vid Källebacken.

